



משרד החינוך
מנהל החינוך הרוחני

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

חומרים בנושא מנהיגות כהכנה לטקס יום השואה והגבורה בסימן מנהיגות

לורה יקרה

בקובץ זה הצעה אתגרים וטקסי יום השואה והגבורה . השנה בחרנו להאיר את דמותם
של רבנים אשר יצאו להשואה והלפינו רבות על הציונות הדתית. הרב חיים דרוקמן
צ"צ . והרב מאיר ישראלי א"א יב"א

יש להתאים את הנושאים ורמת התלמידים והעביר את הטקסטים במידה האפשר
אקסט מותאם. ניתן לקחת כמה איורונים ולהפוך חלקים מהצגות קצרות.
בהצגה צוות תכנים



עריכה : צוות תכנים חמ"ד



משרד החינוך
מנהל החינוך הרוחני

חמד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

תפילת יזכור לחללי השואה

יִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל כָּל קְהָלוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹלַת אֵירוּפָּה שֶׁהוֹעֵלוּ עַל מוֹקֵד בְּשָׁנוֹת הַשּׁוֹאָה ת"ש-תש"ה. שְׂשָׁה מִלִּיּוֹן אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, יְלָדִים וְיְלָדוֹת, בַּחוּרִים וּבְתוּלוֹת, זָקֵן וְטוֹף, שֶׁנֶּהָרְגוּ וְשֶׁנִּטְבְּחוּ בְּאֲכַזְרִיּוֹת אִימָה וְנִרְצְחוּ בְּרִצְחַת הַמוֹנִים בְּמִקְוֹמוֹת מְגוּרֵיהֶם בְּעָרִים, בְּעִירוֹת וּבְכַפָּרִים, וַיִּתְרֶם הוֹבְלוּ לְמַחֲנוֹת הָרְכוּז וְנִסְפּוּ בְּמִיתוֹת מְשֻׁנוֹת וְנוֹרָאוֹת, וְנִשְׂרְפוּ לְאֶפֶר בְּכַבְשֵׁי הָאֵשׁ שֶׁל מַחֲנוֹת הַהִשְׁמָדָה הָאִימִים בְּגֶרְמָנִיָּה וּבְפוֹלִין וּבְשָׂאֵר אֲרָצוֹת בְּיַד עַם הַמְרַצְחִים הַגֶּרְמָנִי עִם עוֹזְרָיו הָרוֹצְחִים מְשָׂאֵר הָעַמִּים, שֶׁהָיוּ בְּעֶצֶה אַחַת לְהִשְׁמִיד וְלְהַרְג וּלְאַבֵּד אֶת הָעַם הַיְהוּדִי וְלִמְחוֹת אֶת זֵכֶר הַיְהוּדוּת וְלִכְלוֹת כָּל אֲשֶׁר בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִקְרָא. אֵל נִקְמוֹת, שׁוֹפֵט הָאָרֶץ, זָכוֹר נָא אֶת נַחְלֵי הַדָּם שֶׁנִּשְׁפַּף בְּמִים, דְּמֵי אָבוֹת וּבָנִים, אִמָּהוֹת וְעוֹלָלֵיהֶן, רַבָּנוּ וְתַלְמִידֵיהֶם וְהַשֵּׁב גָּמוֹל שְׁבַעֲתֵים לְצוֹרְרֵי עַמָּךְ. שׁוֹעֵת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" שִׁזְעָקוֹ הַלְקוֹחִים לַמּוֹת, אֵל תְּדוּם, וְאַנְקַת הַמַּעֲנִים תַּעֲלֶה לְפָנַי כְּסֵא כְבוֹדְךָ, לְנִקָּם, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ לְעֵינֵינוּ, אֶת נִקְמַת דַּם בְּנֵיךָ וּבְנוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהָרִים, שֶׁלֹּא זָכוּ לְקַבֵּר יִשְׂרָאֵל, כְּפֶתוּב: פִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקּוּם וְנִקָּם יָשִׁיב לְצָרָיו, וְכִפֹּר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ.





משרד החינוך
מנהל החינוך הרוחני

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

תפילת יזכור לחללי השואה

יִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַשְׁמוֹת אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, חֲלָלֵי הַשּׁוֹאָה וְגִבּוֹרֵיהָ, נַשְׁמוֹת
שֵׁשׁ־מֵאוֹת רַבּוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוֹמַתּוּ וְשִׁנְהָרְגוּ וְשִׁנְחָנְקוּ וְשִׁנְקָבְרוּ חַיִּים,
וְאֵת קְהָלוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּחְרְבוּ עַל קִדְשַׁת הַשֵּׁם.

יִזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת עֶקְדָתָם עִם עֶקְדַת שְׂאֵר קְדוּשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְגִבּוֹרֵיו מִיָּמֵי עוֹלָם,
וַיִּצְרֹר בְּצָרוֹר הַחַיִּים אֶת נַשְׁמָתָם. הַנְּאֻהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא
נִפְרְדוּ. יִנוּחוּ בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְנֹאמַר אָמֵן.

אל מלא רחמים

אֵל מָלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בַּמְרוֹמִים, הַמֵּצֵא מְנוּחָה נְכוֹנָה עַל כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה, בְּמַעְלוֹת
קְדוּשִׁים וְטְהוֹרִים כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ מְזֹהָרִים אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל שְׁשַׁת מִלְיוֹנֵי
הַיְהוּדִים, חֲלָלֵי הַשּׁוֹאָה, שִׁנְהָרְגוּ, שִׁנְשַׁחְטוּ, שִׁנְשָׂרְפוּ וְשִׁנְסָפוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם,
בְּיַד הַמְרַצְחִים הַגֵּרְמָנִים וְעוֹזְרֵיהֶם מִשְׂאֵר הָעַמִּים. לָכֵן בַּעַל הַרַחֲמִים יִסְתִּירֵם
בְּסֶתֶר כַּנְּפֵי לְעוֹלָמִים, וַיִּצְרֹר בְּצָרוֹר הַחַיִּים אֶת נַשְׁמוֹתֵיהֶם, ה' הוּא נִחְלָתָם,
בְּגוֹ עֵדוֹ תִּהְיֶה מְנוּחָתָם, וַיַּעֲמְדוּ לְגוֹרְלָם לְקֹץ הַיָּמִין, וְנֹאמַר אָמֵן.





מסדר הדרגות
מטה הדרגות

חדד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

שיר מזמור לאָסָף.

ב אֱלֹהִים אֶל-דָּמִי-לָךְ; אֶל-תַּחֲרַשׁ וְאֶל-תַּשְׁקֵט אֶל.
 ג בִּי-הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ, יַהֲמִיּוּ; וּמִשְׁנֵאִיךָ, נִשְׂאוּ רֹאשׁ.
 ד עַל-עַמָּךְ, יַעֲרִימוּ סוּד; וַיִּתְּעֻצּוּ, עַל-צְפוּנֶיךָ.
 ה אָמְרוּ-- לָכוּ, וּנְכַחֲדֵם מְגוּי; וְלֹא-יִזְכָּר שֵׁם-יִשְׂרָאֵל עוֹד.
 ו בִּי נוֹעְצוּ לֵב יַחֲדוּ; עֲלֶיךָ, בְּרִית יִבְרָתוּ.
 ז אֲהֲלֵי אֲדוֹם, וַיִּשְׁמַעְאֲלִים; מוֹאֵב וְהַגָּרִים.
 ח גָּבַל וְעַמּוֹן, וְעַמְלֵק; פָּלְשֶׁת, עִם-יֹשְׁבֵי צוּר.
 ט גַּם-אֲשׁוּר, נִלְוָה עִמָּם; הָיוּ זְרוּעַ לְבָנֵי-לוֹט סֵלָה.
 י עָשָׂה-לָהֶם בְּמַדְיָן; בְּסִיסְרָא כִּיבִיּוֹן, בְּנַחַל קִישׁוֹן.
 יא נִשְׁמְדוּ בְּעֵין-דָּאָר; הָיוּ דָמוֹ, לְאֲדָמָה.
 יב שִׁיתְמוּ נְדִיבֵימוֹ, בְּעָרֵב וּכְזָאֵב; וּכְזַבַּח וּכְצִלְמָנֶעַ, כָּל-נֹסִיכֵימוֹ.
 יג אֲשֶׁר אָמְרוּ, נִירְשָׁה לָנוּ-- אֵת, נְאוֹת אֱלֹהִים.
 יד אֱלֹהֵי, שִׁיתְמוּ כַּגִּלְגָּל; בְּקֶשׁ, לְפָנֵי-רוּחַ.
 טו בְּאֵשׁ תִּבְעַר-יָעַר; וּכְלֵהְבָה, תִּלְהַט הָרִים.
 טז כּוֹ, תִרְדָּפֶם בְּסַעְרָה; וּבְסוּפְתָהּ תִּבְהַלֵּם.
 יז מֵלֵא פְנֵיהֶם קִלוּן; וַיִּבְקְשׁוּ שְׂמֵךְ יְהוָה.
 יח יִבְשׁוּ וַיִּבְהָלוּ עֲדֵי-עַד; וַיַּחֲפְרוּ וַיֵּאבְדוּ.
 יט וַיִּדְעוּ-- בִּי-אַתָּה שְׂמֵךְ ה' לְבַדְּךָ:
 עֲלִיוֹן, עַל-כָּל-הָאָרֶץ.





מסדר החד
טל: 052-5123456

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

מדינת ישראל תציין בקרוב 75 שנות עצמאות, כאשר כנגד כל הסיכויים הפכה לאחת מהמדינות המפותחות והמתקדמות בעולם. המדינה קמה בסמוך לסיום מלחמת העולם השנייה לאחר השואה, בה ניסה העם הגרמני להשמיד את עם ישראל.

קריין: בתוך האפלה הגדולה שהביאה עימה המלחמה מתגלים סיפורים מלאים באור, סיפורים של אנשים שיצאו מתוך היאוש והחליטו לקום ולעשות מעשה. מנהיגים קטנים וגדולים, שחלקם הצילו נפש אחת וחלקם הצילו נפשות רבות וטובות. חלק מהמצילים היו גויים שזכו לאחר הקמת המדינה לתואר 'חסידי אומות העולם' וחלקם היו יהודים. היו אלו אנשים שבשבעת מצוקה גילו יכולת הנהגה ויוזמה. העדויות שנאספו וסופרו לדור הבא מהוות זיכרון חי שימשיך לעבור מדור לדור.

נביא היום את סיפורם של שני ענקים שעברו את השואה הנוראה והפכו למנהיגי הדור: הרב חיים דרוקמן זצ"ל והרב מאיר לאו יבדל לחיים ארוכים.





מסדר החד
מגיל החד

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

קריין: בכסלו תשפ"ג נפרדנו מהרוח החייה של החמ"ד, הרב חיים דרוקמן, שהמילה "הנני" היתה שגורה בפיו וכל כולו היה שליחות למען עם ישראל. חיימקה הגיע לארץ כנער צעיר לאחר מסכת תלאות שעבר על אדמת אירופה. שלוש פעמים בתוך שנתיים היה כפסע מהמוות. כמעט מצאו אותו חיילים נאצים, כמעט טבע בנהר ואניית מעפילים, שבה היה אמור להפליג, שקעה למצולות. סיפורו מובא מתוך הספר "הנני" בעריכת אלישיב רייכנר.

בארץ, זכה הרב לקבל את חייו במתנה פעם נוספת כשנפצע בפיגוע ירי שבו נהרג נהגו. "חיים שניתנו במתנה, צריכים לעשות בהם משהו, הם לא ניתנו סתם כך", נהג הרב דרוקמן לומר. כשמתוודעים למפעל החיים המרשים שלו, אפשר להבין כמה משמעות ועשייה ניתן ליצוק בחיים של אדם אחד.

חיימקה, הנער הצעיר שהגיע לבדו לארץ לאחר מסכת תלאות על אדמת אירופה, הפך לרב חיים דרוקמן, מחנך דגול לאלפי תלמידים וחניכים, ראש ישיבות, ממנהיגיה הבולטים של הציונות הדתית, חבר כנסת וסגן שר וראש מערך הגיור במדינת ישראל.





מסדר החדש
מגילת התורה

חדש
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

קריין:

בית משפחת דרוקמן הצעירה היה בית יהודי פשוט ולא תורני במיוחד. ספרים לא היו בבית. בסוכות לא תמיד היתה סוכה. בית הכנסת שבו התפללה המשפחה היה בית הכנסת של חסידות צ'ורטקוב, שהיה סמוך לבית, אך למרות חצרות החסידים הרבות שהיו בעיירה, בית משפחת דרוקמן לא היה בית חסידי. תנאי החיים לא היו קלים. את המים היו צריכים להביא בדליים מהבאר והבית הואר באמצעות פתילות נפט. הפרנסה לא היתה מצויה בשפע.

בהיותו בן שש, כמעט בן שבע, היה אמור חיים הקטן להתחיל ללמוד בבית הספר, אלא שבדיוק אז, באותו קיץ, הכול השתנה. באחד בספטמבר 1939, י"ז באלול תרצ"ט, פלשה גרמניה הנאצית לפולין ומלחמת העולם השנייה פרצה. הרוסים פתחו בעיירה בית ספר בשפת היידיש בעבור היהודים. לבית ספר זה נשלח חיים ללמוד. הוא עוד זוכר היטב את המחנכת היהודייה מהללת את סטאלין, מנהיגה של ברית המועצות, ואת פועלו לטובת העולם. גם בשבחה של רוסיה סיפרה המורה ובשפע הגדול שמציע השלטון הסובייטי לנתיניו. התלמידים היהודים הוכרחו לפקוד את ספסל הלימודים גם בשבתות. חיים בן השבע סירב לכתוב בשבת, אך המורה לא ויתרה לו. היא החזיקה בידו ובעיפרון והכריחה אותו לכתוב. את צימאונו הרוחני הרווה אחרי שעות בית הספר כשלמד גמרא עם הרב לייב גליס, המלמד שלימד אותו בעבר בחיידר.

כשהגיע יום הכיפורים של שנת ת"ש, דרשו המורים בבית הספר מתלמידיהם לבוא ללימודים גם בעיצומו של היום הקדוש. כדי להרגיע אותם הבטיחו שביום הכיפורים הם לא יידרשו לכתוב ושיום הלימודים יהיה קצר יותר. חיים לא רצה ללכת לבית הספר, אך אביו הסביר לו שאין לו ברירה. את בוקרו של יום הכיפורים הוא החל בבית הכנסת בתפילת שחרית, ולפני קריאת התורה עזב בצער את התפילה וצעד לבית הספר. כשסיים את הלימודים מיהר לשוב לבית הכנסת והגיע בסיום קריאת התורה. ברגע הראשון שמח חיים מכיוון שחשב לתומו שלא החסיר דבר מהתפילה. לאחר כמה רגעים התברר לו שמדובר בקריאת התורה של תפילת המנחה ובגלל הלימודים החסיר את כל תפילת מוסף. הוא פרץ בבכי מר על התפילה שהפסיד ועל שפחד מהעונש שיקבל אם לא יופיע בבית הספר.





מסדר החד
טובל והתקן בחד

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

קריין: אחרי ההונגרים הגיעו הגרמנים, וחיי היהודים נעשו קשים הרבה יותר. הגרמנים חייבו את היהודים בענידת סרט לבן עם מגן דוד כחול, החרימו את רכושם, הטילו סכומי כופר גבוהים על הקהילה, העלו את מכסות עובדי הכפייה היהודים והטילו על היהודים מגבלות תנועה. בחורף של שנת תש"ב מתו רבים מיהודי העיירה ממגפת טיפוס הבהרות.

במהלך החורף הגיעו לאוזניהם של יהודי קיטוב שמועות על האקציות שעשו הגרמנים בערים הסמוכות, בהן נרצחו יהודים רבים, ויהודים רבים נשלחו למחנות ריכוז והשמדה, והם החלו להכין מקומות מחבוא בעיירה וביערות הסמוכים. גם משפחת דרוקמן החלה להיערך לגרוע מכול. דודו של חיים, אייזיק הוזן, התגורר באזור אחר בעיירה, בו כמעט ולא התגוררו יהודים, והמשפחה המורחבת החליטה להכין בביתו מקום מסתור. הם חפרו חפירה גדולה מתחת לבית שתוכל להכיל את כל בני המשפחה ביום גזירה. הכניסה לחפירה היתה דרך ארון בגדים גדול באחד מחדרי הבית והיא הוסתרה על ידי דלת סתרים שהותקנה ברצפת הארון.





מסדר החד
סגול והדק בזה

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

לקראת פסח תש"ב התחזקו השמועות על בואם של הכוחות הנאציים לעיר. משפחת דרוקמן עברה לבית משפחת הוזן כדי לחגוג אצלה את החג, וקיימה שם את ליל הסדר. שבוע לאחר מכן, בבוקרו של אסרו חג פסח, עשרה באפריל 1942, הגיעו מהעיר קולומיה לעיירה קיטוב משאיות עמוסות אנשי אס-אס וגסטפו. עם כניסתם לעיר ירו הגרמנים בכל יהודי שנתקלו ברחוב. יחד עם יחידות המשטרה האוקראינית הם פשטו על בתי היהודים וכדי לגלות את המתחבאים הציתו את הבתים והעלו באש רחובות שלמים שאוכלסו על ידי יהודים. במקרים רבים הושלכו הנמלטים מהבתים הבווערים היישר אל האש. אחרים נרצחו בירות ברחוב. כ-950 איש נרצחו באותו יום בעיירה קיטוב.

בינתיים, באזור הלא-יהודי של העיירה, מיהרו משפחות דרוקמן והוזן להיכנס לחפירה שהכינו מתחת לבית. לאחר המתנה מתוחה בחפירה, הם החלו לשמוע קולות. הכוחות הגרמניים נכנסו לבית. הגרמנים החלו לעבור בחדרים ולדפוק בקתות הרובים שבידיהם על דלתות החדרים ועל דלתות הארונות. הם היכו גם על דלתות הארון שבתחתיתו היתה הכניסה לחפירה הסודית, והדלתות נפתחו. חיים ובני משפחתו עצרו את נשימתם. לחרדתם, דווקא באותם רגעי אימה, החלה סבתו של חיים, סבתא שיינדל, להשתעל. בני המשפחה הביטו זה בזה בדאגה והחלו לומר "שמע ישראל". הם היו משוכנעים שהנה, בעוד רגע, יתגלו על ידי הגרמנים. מישהו מבני המשפחה אפילו הציע שהסבתא תצא החוצה כדי שלא תסכן את כולם. בסייעתא דשמיא, הגרמנים לא שמעו את השיעול ויצאו מהבית. חיים ובני המשפחה נשמו לרווחה, אם כי לכולם היה ברור שמדובר בהצלה רגעית בלבד. למחרת כשיצאו ממקום מסתורם הם גילו שהבית בו הסתתרו נבזז. אברהם, אביו של חיים, ראה ברחוב את אחד הפולנים המקומיים לבוש בבגדים שלו. אך את המראות הקשים באמת פגשו אברהם ומילכה דרוקמן כשהגיעו לביתם באזור היהודי של העיירה. גוויות של יהודים היו מושלכות ברחובות. הבתים היו שרופים. גם בית משפחת דרוקמן הועלה באש. מחיים נחסכו המראות הקשים הללו. הוריו השאירו אותו בבית הדודים.





מסדר הניצח
מטעם המרכז הלאומי

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

קרייין: בין קיטוב שבפולין לוויז'ניץ שברומניה הפריד נהר הצ'רמוש. אברהם, מילכה וחיים הקטן, שלא ידעו לשחות, נדרשו לחצות ברגליהם את הנהר שרוחבו היה עשרות מטרים. בעודם צועדים במי הנהר, בשעת לילה מאוחרת, החלו מי הנהר לגאות. חיים הרגיש את המים מגיעים לצווארו ואחר כך גם לפיו. כמו ברגעי האימה שחוה במסתור שבבית הדוד, שוב חשש לחייו ולחי הוריו. לאחר לא מעט דקות אימה ופחד הגיעו בני משפחת דרוקמן רטובים ורועדים מקור לעברו השני של הנהר, אל העיירה ויז'ניץ. בוויז'ניץ הם הולבשו על ידי המבריחים בבגדי מקומיים, לצורך הסוואה, ומשם מיהרו לצ'רנוביץ, לבית בת דודתה של מילכה.

בב"ה באלול תש"ב הגיע מועד החיסול הסופי שייעדו הגרמנים לקהילת קיטוב. יותר מ-800 יהודים גורשו מהעיירה לגטו בקולומיה, משם שולחו להשמדה במחנה בלז'ץ. קבוצת צעירים נשלחה למחנה יאנובסקה בלבוב. בקיטוב נותרו רק 18 בעלי מלאכה, וגם הם הוצאו להורג כעבור חודשיים, והעיירה הוכרזה "יודנריין", כלומר נקייה מיהודים. קיטוב שוחררה על ידי הכוחות הרוסיים בסיום מלחמת העולם השנייה, אך החיים היהודיים בה לא שוקמו. אף יהודי לא שב להתגורר בה."





מסדר הנידון
מטעם הוועד הלאומי

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

קריין:

הוריו ניסו להשיג סרטיפיקטים לכל המשפחה, אך בלית ברירה החליטו לנסות להציל לפחות את בנם חיים. ולמרות הקושי הנפשי להיפרד מהוריו, חבר לזוג הורים שהוא כלל לא מכיר בדרך לארץ אחרת.

יחד עם הוריו המאמצים הגיעו לנמל ברומניה משם היו צריכות לצאת שלוש אוניות מעפילים לטורקיה. לאחר שפספסו את האוניה הראשונה התעצבו אך בדיעבד חייהם ניצלו מפני שהאוניה הראשונה נורתה על ידי הגרמנים וטבעה. מהאוניה העלו אותם שליחי ההגנה לרכבת לארץ ישראל. ביום שני, כ"ה באב תש"ד, 14 באוגוסט 1944, הגיעה הרכבת לשטחה של ארץ ישראל.

חיים בן ה-12 ישב דרוך ונרגש בקרון הרכבת והביט מהחלון. התחושה שקיבל את חייו במתנה החדירה בו תודעת שליחות. חיים שנתנו במתנה, נהג הרב לומר, צריכים לעשות בהם משהו. הם לא ניתנו סתם כך. סיפורו האישי מדגים את סיפורו של עם ישראל כולו. כך גם עם ישראל קיבל את חייו, פעמים רבות, לאורך הדורות.



"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

קריין: הרב ישראל מאיר לאו

את סיפורו נביא מתוך ספרו "אל תשלח ידך אל הנער".

ישראל מאיר לאו נולד בשנת 1937 בפיוטרקוב טריבונלסקי שבפולין. בסוף 1939 הוקם גטו בעירו. ב-14 באוקטובר 1942 ביצעו הגרמנים אקציה בגטו פיוטרקוב טריבונלסקי. ישראל הוכנס לבית הכנסת בעיר עם אחיו הגדול שמואל ועם אמו, חיה. האם ניסתה להגניב את ישראל ושמואל החוצה, אך השומר הגרמני ראה את שמואל, הכה אותו ואילץ אותו להישאר בבית הכנסת. שמואל הועבר באותו היום לטרבלינקה, עם רוב יהודי העיר. בין הנספים באקציה זו היה גם אביו של ישראל, הרב משה חיים לאו, רבה של פיוטרקוב. ישראל בן החמש, שבאותם ימים כונה "לולק", ניצל מגירוש על ידי סדרת מצילים – יהודים ולא יהודים.



משרד החינוך
מנהל החינוך הרוחני

חד
בית חינוך כמשפחה



מסדר הנידון
סגול והתקן הנידון

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

"דמותו של אבא, ניצב במגרש השילוחים. זוהי תמונה המלווה אותי בכל אשר אלך, זכרון הילדות הראשון הצרוב במוחי".

ברחבה שלפני בית הכנסת ניכר המתח העצום בעמידתם של כל הנוכחים במגרש השילוחים. מסביב שררה דממה גדולה ומאימת. לפתע ניגש מפקד הגסטאפו אל אבי, שמבט רצח בעיניו. הוא נעמד מולו, שלף מחגורתו את ה"מייקה" שלו - אלת גומי ממולאת באורך מטר - והצליף בכל כוחו על גבו של אבא. בשל ההפתעה מן המכה, שניחתה עליו מאחור, ומעוצמתה - נהדף אבי כמה צעדים קדימה. גופו שח לפנים, כפוף נדמה כאילו מט לנפול. ואז תוך חלקיק שניה, הוא זקף את קומתו, פסע לאחור ושב למקום שבו עמד בטרם ניחתה עליו המכה. שם עמד זקוף גו, מסתיר בכוחות עילאיים את כאבו הפיזי ואת השפלתו העצומה. יכולתי לראות את אבא מתאמץ, בכל כוחו, לשמור על שיווי משקלו ולא ליפול לרגליו של הגרמני. אבא ידע שעצם נפילתו תגרום לשבירתם של יהודי העיר וניסה בכל כוחו למנוע זאת. ההלקאה היתה בשל סירובו לגלח את זקנו ופאותיו. כדי לשמור על כבוד מוסד הרבנות של העיר ומסורת אבות.

התמונה הזו חרוטה בי בעיקר מכיוון שראיתי את ההשפלה הנוראה. ילד איננו מסוגל לראות את אביו, דמות הגיבור שאיתה הוא מזדהה - בהשפלתו. גם היום כשאני מביט אחורה אל שש שנות המלחמה ההיא ברור לי כי הדבר הנורא ביותר שעברתי בשואה לא היה הרעב, לא הקור ולא המכות, כי אם ההשפלה.





מסדר הנידון
מטל והתקן הנידון

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

אמו של ישראל הקימה בגטו מטבח לזקנים, חולים ונכים שלא יכלו לעבוד ולכן לא קיבלו את מנת הלחם היומית.

בנובמבר 1944, במהלך סלקציה, הצליחה אמו של ישראל להצמיד אותו לאחיו הגדול נפתלי והשניים נשלחו למחנה עבודת כפייה בצ'נסטוכובה. בינואר 1945, עם התקרבות צבאותיהם של בעלות הברית, הוצאו השניים מהמחנה.

"עלינו ציוו לצאת מיד מהצריפים ולהסתדר - כמו תמיד - בשורות בנות חמישה אנשים כל אחת. הודיעו לנו שאנו עוזבים את המחנה, ללא פירוט וללא הסברים. לכל שלושה אנשים בשורה ניתנה כיכר לחם. נפתלי היה לצדי השמאלי, לימיני צעד דוד פיינר [בן דודו של ק' צטניק, הוא יחיאל דינור, ששם משפחתו המקורי היה פיינר], אף הוא מפיוטרקוב, עירנו, תלמיד בישיבת "חכמי לובלין". נפתלי נשא עליו את שק המיטלטלין שלנו; אני נשאתי את הלחם. צעדנו בשלג העמוק, מבלי לדעת אנה מועדות פנינו. אוקראינים וגרמנים שמרו עלינו לאורך כל הדרך. לפתע נורה לעברנו מטח יריות נורא. השומרים תפסו מחסה בתעלה לצד הכביש ואילו אנחנו נשכבנו בתוך השלג כשהכדורים שורקים מעלינו. כעבור דקות אחדות החלו גם השומרים לירות עלינו, מתוך התעלה שבה שכבו. השלג מימיני האדים. שלולית דם נקוותה בו. במרכז השלולית היתה מוטלת גופתו של דוד פיינר". (ע' 41-42).





משרד החינוך
מנהל החינוך הרוחני

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

ישראל ונפתלי הגיעו למחנה הריכוז בוכנוולד.

"נפתלי חשש שבבוכנוואלד לא יצליח להציל את חיי פעם נוספת. חוקי המחנה היו חוקי ברזל, והסיכוי שיתנו לילד בן שבע שכמותי להכנס עם הגברים היה קלוש, אך הוא, כדרכו, לא אמר נואש. בעזרת שני ידידים עטף אותי נפתלי בשמיכת הנוצות שבה ציידה אותנו אמא והכניס אותי אל תוך השק שנשא עמו מאז נפרדנו מאמנו. כמי שכבר תורגל במעברים, בכניסות וביציאות ממחנות עבודה, לא היה צורך להזהירני שלא אפצה את פי עד שאפשר יהיה לצאת מתוך שק המיטלטלין. הנוהל היה ברור לי למרות גילי הצעיר. זינקתי באיילה שלוחה אל תוך השק, התכווצתי בתוכו עד כמה שיכולתי וכך נכנסתי, צמוד לאחי, אל תוככי מחנה בוכנוואלד" (ע' 46).





מסדר הדרגות
מטל והדגל הירוק

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

במחנה בוכנוואלד, עקב שערו ופניו הבהירים של ישראל, יכלו אסירים אחרים לסמן את בגדי האסיר שלו באות P, לציון לאום פולני, וכך שופרו תנאיו. האסיר הרוסי פיודור מיכאיליץ'נקו סייע לו במזון ובבגדים, ואף הגן עליו בגופו מירי עם שחרור המחנה.

ב-11 באפריל 1945 שוחרר המחנה על ידי כוחות אמריקאים. בהמשך השנה, כשהיו ישראל ואחיו נפתלי בצרפת, לקראת עלייתם ארצה, נודע להם שאמם חיה נרצחה במחנה ראוונסבריק. בקיץ 1945 עלו ישראל ונפתלי לארץ ישראל שהיתה באותה עת תחת המנדט הבריטי. ישראל למד במוסדות רבים ללימוד תורה ותלמוד, והחל לעבוד כמורה לתנ"ך. הוא הדור ה-38 בשושלת רצופה של רבנים. הוא מילא תפקיד רב בבתי כנסת ושכונות רבות. הוא מונה לתפקיד הרב הראשי של נתניה, ולרבה של תל אביב-יפו, ושירת כחבר מועצת הרבנות הראשית. בין השנים 1999-2003 היה לרב האשכנזי הראשי לישראל, ולאחר מכן חזר למשרתו בתור הרב הראשי של תל אביב-יפו.

כניצול שואה וכיושב ראש מועצת יד ושם, הרב לאו עוסק באופן אינטנסיבי בזיכרון השואה ובהנצחתה, בהופעות ברחבי העולם ובכתביו, כולל בספרו רב המכר "אל תשלח ידך אל הנער". במהלך כהונתו בתור הרב הראשי לישראל פעל לשם העמקת הקשרים עם קהילות לא יהודיות, קשרים שהוא עדיין ממשיך לחזק. לשם כך נפגש עם האפיפיור יוחנן פאולוס השני והיה לרב הראשי הראשון שנפגש עם אפיפיור. גם לאחר סיום תפקידו כרב הראשי לישראל המשיך לאו בפעילותו זו.

הרב לאו נשוי ולו שמונה ילדים ונכדים ונינים רבים. הוא מחברם של ספרים רבים על ההלכה והמסורת. בשנת 2005 קיבל הרב לאו פרס ישראל למפעל חיים.





מסדר החד
מגיל החד

חד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

קריין: ישראל ואמו הסתתרו עם כעשרה יהודים נוספים בעליית גג בדירה בעיר. אמו של ישראל נתנה לו עוגיות דבש שאפתה מבעוד מועד, כדי למנוע ממנו לבכות ולהסגיר את המסתתרים. הם שרדו חיפוש שעשו הגרמנים בלילה בו הסתיימה האקציה והרכבת יצאה לדרכה.

"יצאנו מהמחבוא. לפנות ערב הגיע אחי הגדול, נפתלי, ששב מהמפעל בו עבד. רק אחרי שאמא התנפלה עליו בחיבוק גדול הבנתי שזה היה נפתלי, אחי הבכור. אך השמחה לא האריכה ימים. כעבור יומיים נלקחנו שלושתנו אל הגטו הראשון באדמת פולין. ישראל שובץ לעבודה בבית החרושת לזכוכית "הורטנסיה".

בידי הופקדה עגלת עץ בעלת גלגליות ברזל ועליה כשישים בקבוקים, שהייתי אמור למלא במים מברז שמחוץ למפעל. לאחר מילוי הבקבוקים הייתי דוחף את העגלה פנימה לתוך המפעל שדמה לכבשן. הייתי עובר בין מנפחי הזכוכית בינות לתנורים, וכל אחד מהם לקח בקבוק מים כדי שלא יתייבש מפאת החום והזיעה המוגברת. בסיום הסיבוב עברתי שוב עם העגלה הריקה כדי לאסוף את הבקבוקים הריקים, יצאתי החוצה, מילאתי אותם במים וחוזר חלילה, כך במשך שמונה שעות רצופות. חליתי בראומטיזם, שנגרם מהמעברים התכופים מן השלג והקור העז שבחוץ, אל האש שבפנים, הלוך וחזור, עשרות פעמים ביום. הייתי בסך הכל בן שש ועבדתי כך במשך שנה וחצי (אל תשלח ידך אל הנער, ע' 26).





מסדר הנידון
טובל והתקן ביום

חמד
בית חינוך כמשפחה

"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

לאחר השחרור, בבית הבראה בצרפת, הגיע איש עסקים שניצל מאושוויץ לברך את 500 הילדים, ניצולי בוכנוואלד, ובהם ישראל.

הישרנו אליו מבט, והוא ראה את מאות זוגות העיניים מורמים אליו בהזדהות עצומה. הדמעות חנקו את גרונו. הוא החזיק את המיקרופון בשתי ידיים רועדות... והצליח לומר בידיש שלוש מילים בלבד: 'קינדער, טיירע קינדער' (ילדים, ילדים יקרים), ופרץ בבכי תמרורים... כולו חשנו שאין זה גברי לבכות, אין זה מכובד, שהרי אנחנו קצטניקים, יוצאי מחנות ריכוז. כל אחד מיושבי רחבת הדשא ניגב את לחייו בשרוול, כאילו בגניבה. כל אחד הגניב מבט ימינה ושמאלה וגילה שגם חבריו נמצאים בדיוק באותו מצב כמוהו. ואז נפרץ הסכר. בבת אחת נפרצו כל הסכרים בקרב כולנו. הדשא באקואי הפך לעמק הבכא, פשוטו כמשמעו. היהודי התיישב על מושבו וכולנו בכינו – בכי משחרר, בריא. גם 58 שנים לאחר האירוע על רחבת הדשא באקואי, בספרי עליו, עיני דומעות. היה בבכי הזה בכי על עצמנו, על הורינו, על משפחותינו, על עולם התום שאבד ואיננו. אך הייתה בו גם תקווה. היה זה בכי של אנשים שידעו מהו מקומם, וידעו שיש להם כוח להחליט, להיות עצמאים ובעלי דעה משם עצמם, כבר לא חסרי אונים, מי שאינם תלויים בחסדיהם של אחרים.

ואז, תוך כדי הבכי, ענה אחד הנערים: "אני רוצה, בשם כולנו, להגיד לכם תודה. לא תודה על שבאתם, כי לא רצינו את הביקור הזה. לא תודה על המתנות שהבאתם לנו, כי אין אנו מעוניינים בהן. אנחנו רוצים להודות לכם על המתנה הגדולה מכל, שאותה קיבלנו מכם לפני דקות אחדות, והיא היכולת לבכות. כשלקחו את אבא ואמא שלי, לא בכיתי... אני כבר לא צוחק במשך שנים וכבר לא בוכה. רעבנו, קפאנו מקור, זבנו דם, אבל לא בכינו. כבר כמה חודשים, מאז השחרור ועוד לפניו, אני מתהלך בהרגשה שאינני אדם נורמלי ואף פעם לא אהיה. שאין לי לב. שאם אני לא יכול לבכות במקומות שצריך לבכות, כנראה יש לי אבן בחזה ולא לב אנוש. כך חשבתי עד לפני חמש דקות. לא עוד. עכשיו בכיתי, והרבה. ואני אומר לכם, שמי שמסוגל לבכות, יוכל מחר גם לצחוק ולשמח, ולהיות 'מענטש', בן אדם. ועל זה תודתי לכם".

לאחר שסיים לצטט את חזון העצמות היבשות של הנביא יחזקאל, אמר: "אנחנו העצמות היבשות. עד עכשיו היינו רק עצמות. פה באקואי מטפלים בנו והעצמות מתחברות והגוף מתחיל לקבל צורה, אבל רוח לא הייתה בנו עד לפני כמה דקות, כשהתחלנו לבכות. אירופה היא בית הקברות שלי. אלוקים אמר לנביא יחזקאל שהוא יפתח את הקברים, יוציא אותנו מבית הקברות הזה וייקח אותנו אל אדמת ישראל. לשם אנו הולכים ולשם נגיע" (ע' 90-88).

בתשובה להצעה לשמש רב ראשי בערים בחו"ל, נהג הרב לאו לענות:

"הגעתי לארץ ישראל בעירום ובחוסר כל. לעולם לא אוכל להשיב לה כגמולה, בוודאי לא בהיותי בארץ נכר" (ע' 93).



"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"



משרד החינוך והשכלה

חד
בית חינוך כמשפחה

היום בשנת תשפ"ג אנו זוכים לעמוד בארץ ישראל כאשר בראשה עומד שלטון יהודי. אנו מעבירים מדור לדור את סיפורי הזוועות מהשואה אך גם את סיפורי הגבורה והניסים הקטנים שהיו בתוך אותה תקופה חשוכה, ומודים לאנשים שגילו אחריות ומנהיגות ובכוחות עילאיים הרימו וזקפו את גבם והיוו חלק חשוב בהקמת המדינה וצביונה היהודי.





"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

אני מאמין
באמונה שלמה
בביאת המשיח.

ואף על פי שיתמהמה,
עם כל זה אחכה לו
אחכה לו בכל יום
שיבוא





"מנהיגים את הדרך - 75 שנה לעצמאות מדינת ישראל"

